

vseučilišče ni kraj za panslavistične demonstracije. Nazaj prišedši k svoji armadi so intonirali izvajajoče pesmi, kakor „Hej Slovani“ in druge. Vse to so nemški dijaki potrpežljivo, ali ko so kričali Jugoslovani, združeni v bratovski ljubezni, „Sem, če imati korajžo pa šnajt“ je prišlo do spopada. Nekemu predrežnju, ki je kazal vse čas Nemcem svoj gorostasni, raskavi jezik, so malo potipali glavo in še drugemu silovitežu, ki je bil že zamahnil gorjačo nad glavo nekega Nemca, so tudi malo hlače okračali. Našli so kar so iskali. Prvaški listi pa poročajo, da je slovenski dijak brezpraven na nemških univerzah in da se jih napada pri belem dnevu brez vsakega vzroka. Mi pa menimo, če doleti razgrajčača zaslužena kazen, zato še ni brezpraven. In zakaj poročajo take podle laži? Menda mislijo, da bodo na ta način prej dosegli svoj cilj! Ali je pa tudi potreba univerze?! Imamo jih že preveč. Kaj pa bi bila ta nova univerza drugega nego fabrika za uradnike, kjer bi bili ti kričarji, kakor sanjajo, nastavljeni za „univerzitetne profesorje“. Kaj bi te njihove sanje stale, če bi se uresničile? Milijone in milijone! Država, katero hočejo od vseh strani razdreti, naj bi te milijone plačala. Davki, kateri že tako težijo uboge kmetse se bodo povišali. In to brez potrebe, kajti, če so se dosedaj lahko izobraževali na nemških univerzah, bi bilo to mogoče tudi v bodoče. Ali niso nemške univerze vzgojile toliko učenih slovenskih mož, ki so dika slovenskemu narodu? Teh cepcev pa ne bo srečala zdrava pamet ne na tej ne na oni univerzi.

Klerikalna vzgoja. Pretečeni mesec je g. nadučitelj Anton Glasser zapustil faro Sv. Janž na vinski gori. Žalostno za celo faro, da je izgubila tako marljivega učitelja, ki je otrokom tudi nemščino učil. A kaj vraga se je tisti dan zgodilo? Ko se je g. nadučitelj odpočil, začeli so streljati štiri neomikani klerikalni kmetje iz golega sovražstva do učitelja, ker ta ni hotel trobiti v klerikalni rog. Oj le počakajte, možakarji, kmalu se snidete pri sodnji; bodele videli, kaj se pravi za kakšnem učiteljem tako nesramno postopati. Tudi se bodele zagovarjali, kaj se pravi z dinamitom streljati. Ti zagriženi sovražniki učiteljev in napredka so se pač omike le v šoli učili. Ali — skrbeli bomo, da ne zraste drevje v nebesa.

Iz Hoč pri Mariboru in okoliških krajev dobili smo razne dopisnice, na katerih se odrekajo nekateri naših naročnikov „Štajercu“. Zanimivo je, da je na vseh teh dopisnicah ednaka pisava in sicer ni to pisala kmetška temveč gosposka roka. Mi smo nekemu pobožnemu sleparju že na sledu in mislimo, da ga bomo kmalu za ušesa dobili. S takimi sleparijami ne bodejo našega lista premagali!

Panslavisti v Celju. Ob priliki 60 letnice cesarjeve vršila se je v Celju bakljada. Pri temu je bilo zlasti opaziti, da slovenska poslopja niso bila razsvetljena. Pred „narodnim domom“ pa se je zbralo par sto po prvaki hajujskanih mladih ljudi, ki so takoj, ko je prišla bakljada pričeli tuliti „živio“ in pa „Naj živi Srbija“ (!!). Da bi na dnevu cesarjevega jubileja ne prišlo do neljubih preprirov, sklenilo se je, da se ne razobesi ne nemške, ne slovenske narodne zastave. Vkljub temu sklepu je razobesil dr. Kukevec rdečo-plavo-belo zastavo in se tudi branil, jo odstraniti. Tako jo je morala oblast sama odstraniti. Takšno je patrijotično čustvo prvakov!

Učitelj, viničar, „hauskneht“ ali revolverski junak? Glede učitelja Klemenčiča iz Ptujke gore smo že opetovano pisali. Sicer po pravici povemo, da se nam zdi skoraj škoda, pečati se s to osebo, ki je gotovo primernejša za šnopsarjo nego za šolo. Žal, da moramo zopet šolsko in drugo oblast ter vso javnost opozarjati na hujskarijo in nesramno gonjo, ki jo vzpizirja to človeče. Za danes naj bode omenjen le sledeči slučaj. Dne 2. t. m. se je vršilo na Ptujski gori slovesno odkritje spomenika cesarja Franc Jožefa I. Darovali so k temu spomeniku vsi prebivalci brez razlike strank, torej tudi „Štajercijanci“. Župnik je namreč sam izjavil, da naj ne bode iz napisa nikakoršna politika razvidna, zakar gre župniku tudi vsa hvala. Cesarški spomenik je in mora biti izraz lojalnega nestrankarskega čustva. Cesar je vladar vseh narodov in kadar se njega spominjamo, ponehati mora vsaka narodnostna gonja in vsako politično hujskanje.

To je gotovo prepričanje vseh poštenih in zvestih Avstrijcev. Drugače pa mislijo slovenski panslavisti, katerih misli so vedno deželno-izdajalske. Po panslavizmu nadahnjeni gospodje so tudi na Ptujski gori drugače sklenili, nego je to prebivalstvo z župnikom mislilo. Vodja teh ljudi je seveda od avstrijske države plačani učitelj Ivan Klemenčič. Ta mož, ki ima pač dovolj vzroka, da se skriva pod šolske klopi, da bi ga nobeno človeško oko več ne videlo, se grozovito jezi, ker ni postal nadučitelj. Po našem mnenju bi bilo tako imenovanje tudi smrtni greh. In Klemenčič hoče zdaj svojo prvaško jezo s podvojen panslavistično agitacijo izkazati. Ob odkritju cesarjevega spomenika je imel tudi govor, v katerem je m. dr. dejal: „Naš presvitli cesar naj nas sloveče brani pred našim nasprotnikom in mu podelimo naš slovenski trak v varstvo“. Ta hujskaški govor je bil naperjen proti onim možem, ki se ne strinjajo s panslavistično politiko. Torej celo ob odkritju cesarjevega spomenika ni dalo Klemenčiču miru, da bi ne hujskal. In tak človek je učitelj na javni ljudski šoli! Kakor znano, ima mati njegove pokojne žene v njegovi hiši „šnopsapoteke“ z gostilno. Tam se je vršil slavnostni obed. Pri temu so si nekateri kmeti svojo jezo nad tem hujskajočim govorom ohladili. Na „živio“-klice so odgovorili z besedo „heil“, ne da bi hoteli zato Nemci biti; dokazati so hoteli le, da ne trebijo v panslavistični rog deželnih izdajalcev. Vsled tega jih je pričel Klemenčič vnu poditi. Kmetje so mu pravilno rekli, da krčmar nima pravice gostov vnu metati (Opomba tisk. učenca: Ali je postal Klemenčič menda „hauskneht“, ker le-ta ima taka opravila?). Ali „izobraževalec“ ljudstva Klemenčič je nekega kmetca celo pretepaval. Ko so se „Štajercijanci“ odstranili, je pa šel Klemenčič za njimi na občinsko cesto in je oddal na javnem prostoru 5 revolverjskih strelcev. To je bilo ob 1/2 10. uri zvečer. Mislimo, da bode tega revolverskega junaka kazenska sodnija podučila, da tudi on nima pravice na javnem prostoru streljati. Kaj pa rečeta okrajni in deželni šolski svet k temu? Kako dolgo bode še takšni učitelj podučeval mladino, ki je doma v „šnopsapoteki“ in tam spi? Ali se res čaka, da bo to človeče napravilo nesrečo? Klemenčič se je sam izrazil, da bi bilo bolje, ako postane viničar nego učitelj. Zato zahtevamo še enkrat, da se tega „viničarja“, „hausknehta“ in revolverskega junaka odstrani. Drugače bi se znalo ljudstvo — samo pomagati.

Izjava. Podpisani Vincenc Verdenik, kovač na Slapah, s tem z obžalovanjem preklicujem vse žaljive obdolžitve proti g. učitelju Ivan Klemenčiču na Ptujski gori kot neresnične in ga prosim za opuščenje ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Vincenc Verdenik.

Pomota. V inzeratu okrajne šparkske v Rogatecu v zadnji številki se je nahajala tiskovna pomota. Obrestna mera za vloge ne znaša namreč 4 1/2%, temveč le 4 1/4%. Čitatelji naj se blagovoliijo na to ozirati.

Razprave proti „Štajercu“, odnosno njegovemu odgovornemu uredniku K. Linhart, ki bi se imele vršiti pretekli ponedeljek, so se ustavile. Pri prvi tožbi (z dr. Kronvogelnom) je prišlo do poravnave, pri drugi (z „profesorjem“ Zelenikom) pa se je zadeva preložila. Kadar bode ta tožba končana, popisali jo bomo tako natanko, da marsikateremu ne bode prav.

Živinorejski tečaj se vrši na sadjarski in vinogradniški šoli v Mariboru od 11. do 16. prosinca 1909. Podučevalo se bode praktično in teoretično o krmljenju in ravnanju z živino s posebnim ozirom na vinogradniške ter sadjarske pokrajine. (Glej tozadevni inzerat v današnji številki).

Napad. Trije neznanici so 2. t. m. po noči napadli g. Franca Pozne, ko je peljal po noči pošto v Oplotnico. Le z revolverjem, iz katerega je oddal štiri strele, se jih je mož ubranil.

V pijanosti so se sprli nekateri fantje v Horvatovi gostilni v zgornji Radgoni. Na poti je napadel fant Šilec viničarskega sina Kavčiča in ga težko z nožem ranil.

Uboj. Mesarski pomočnik Kalman Donasa v Radgoni, znan kot nasilnež, napadel je v pijanosti v Langovi gostilni v Verestu kočarskega sina Forjana in ga težko z nožem ranil. Forjan je drugi dan umrl.

Po svetu.

Na vislice obsojen je bil v Trstu 24 letni Korijančič. Imel je z nekim dekletom otroka; sodnija ga je obsodila na 4 K mesečnega plačila. To je bilo možu preveč. Vtihnopol se je v hišo, vzela dojenčka iz ziboljke, ga nesel v klet in držal v vodi, dokler ni bil mrtev. Porotniki so brezsrčnega detomorilca na vislice obsodili.

Zaradi roparskega umora sta bila obsojena v Ljubljani Miha Županc in Anton Sekne na smrt na vislicah.

Koledar je izšel in stane s poštnino vred samo 70 vin.

V vsaki hiši naj bode naš koledar, ki ima dovolj kratkočasne, zabavne in podučne vsebine.

Novo agrarne deželne postave.

Postavo za varstvo planš.

Kapitalistično stremljenje naše dobe in stremljenje po luksusu, ki je žnjim v zvezi, se je pokazalo med drugimi slučajji tudi v avstrijskih alpskih deželah v tem, da se je nakupilo mnogo kmetskih posestev za love. Temu je mnogo pripomogel razvoj naših prometnih sredstev, ki je zmanjšal in zblizal velike razdalje in ki je za bogatega meščana lov posebno olajšal. Ker leži naša zelena Štajerska s svojimi naravnimi krasotami ob glavnih prometnih potih in je tako v najbližji zvezi s prestolnim mestom, je pač naravno, da se je nakupilo toliko kmetskih posestev ravno pri nas. Statistika nam kaže, da je v času od 1885 do 1894 na Gornjem Štajerskem popolnoma izginilo nič manj ko 318 kmetskih posestev, od teh pa se jih kupilo 91 samo za lov. V občinah Kallwang in Wald je v zadnjih 60 letih izginilo 75 kmetskih posestev in 26 planš iz kmetskih rok. V istem razmerju je v letih 1880.—1900. vedno nazadovalo tudi število kmetskih posestnikov in prebivalcev, kakor izhaja iz sledečega pregleda v ljubenskem sodniškem okraju na Gornjem Štajerskem.

Leto	Kmetov	Manj
1880	17.576	
1890	11.396	6180
1900	10.917	479
		6659
		39.8

V letih 1903. in 1904. se je prodalo po podatkih deželne statističnega urada kmetskih posestev nekmetom:

1903 : 255 posestev s 3823 ha
1904 : 472 „ „ 5211 „

Skupaj : 727 posestev s 7034 ha

Od teh se jih je porabilo 80 odst. za love, torej odtegnilo kmetovanju. Temu zelo nevarnemu počenjanju ni smela dežela pustiti nadaljne oblasti; zato se je sklenilo ustvariti zakonita sredstva, ki bi vsaj nekoliko omejila pogozdovanje planš, ki so za našo živinorejo tako zelo važne in potrebne. Tukaj gre vendar za zelo veliko površino, ki pride v vpoštev. Naše štajerske planše zavzemajo 139.004 ha; od teh jih je 107.781 ali 77 1/2 odst. v rokah zasebnih lastnikov in agrarnih družb.

Kar zadeva postavo za varstvo planš samo, ki jo je štajerski deželni zbor sprejel 20. oktobra t. l., je narejena po solnograškem vzorcu in na podlagi vladine predloge, ker je vlada onusket postave, ki se je sprejel 22. marca 1907, zaradi nekih formalnih nedostatkov vrnila deželnemu zboru.

V naslednjem podajamo bistveno vsebino postave za varstvo planš:

V § 1 se postavi kot prvo in temeljno načelo te postave, da se naj ohranijo sedaj obstoječe planše, t. j. planinska zemlja v tej vrsti kulture. Tukaj ne gre samo za zemljišča, ki so v zemljiškodavnem katastru vpisana kot planše, ampak tudi za tako zemljo, ki jo po dejanskem stanju lahko smatramo za planšo. Postavne določbe so se raztegnile tudi na one

planše, ki so še le v teku časa, n. pr. z dovoljeno spremembo kulture, na novo nastale.

V prvotnem, od štajerskega deželnega zbora sprejetem osnutku je bila tudi določba, da se morajo planše ohraniti planšarstvu pod vsemi pogoji in v vseh razmerah. Na željo c. kr. poljedelskega ministrstva pa se ta princip ni sprejel v novo postavo. Merodajno je bilo pri tem mnenje, da gresta v tem slučaju vpliv postavodavca in omejitve svobode razpolaganja z lastjo predaleč. Ne bomo pa raziskovali, jeli to stališče z ozirom na eminentno narodnogospodarsko važnost tega vprašanja pravilno.

Soglasno s tozadevnimi določbami logarske postave z dne 3. decembra 1852 se nahaja v postavi za varstvo planš tudi določba, da se sme vsaka sprememba planše v kako drugo kulturo izvršiti le z dovoljenjem oblasti. Samovoljne spremembe kulture, kakor tudi vsa druga dejanja in nehanja, ki se ne strinjajo z rednim obratom planše, ki bi lahko obstanek planš spravile v nevarnost ali celo onemogočile, so prepovedane in se kaznujejo po § 18 postave za varstvo planš od političnih okrajnih oblasti z denarno globo do 1000 K. Le v nujnih slučajih, ali če zahtevajo to važni narodnogospodarski oziroma, se lahko spremeni planša v kako drugo vrsto kulture.

To dovoljenje daje planšarska komisija, ki sestaja iz zastopnikov namestnije in deželnega odbora in kateri predseduje vodja političnega urada (namestnik ali njegov zastopnik). Ta komisija pa ne sme samovoljno ravnati, ampak mora pri presojanju danih razmer vprašati politične okrajne oblasti (okrajna glavarstva) in planšarski odbor kot strokoven organ.

V § 3. je določba, da se mora za planše sestaviti načrt gospodarstva in statut, ki morata biti po § 11 uradno potrjeno in pod uradnim nadzorstvom. K tem planšam se štejejo vse občinske in skupne planše. Po § 4 spadajo pod to določbo tudi vse one zasebne planše, katerih lastniki so dobili iz javnih sredstev države in dežele podpore za meliorizacijo planš.

Pristojna oblast lahko po §§ 2 in 4, odstavek 2. postave za varstvo planš v posebnih slučajih tudi proti volji za to obvezanega lastnika povzroči sestavo gospodarskega načrta in statuta. Kaj pa je vsebina gospodarskega načrta in uradnega statuta (pravil) za agrarne družbe? Odgovor na to vprašanje nam dasta §§ 5 in 6. „Gospodarski načrt obseja na podlagi dognanega trajnega pridelka dovoljeno skupno pašo in natančneje predpise o obsegu, kraju in načinu paše.“ Občinske in združne planše naj posamezni upravičenci rabijo „sorazmerno“. Gospodarski načrt ima nadalje določbe o gospodarjenju s planšinskim gozdom, o ločitvi planše in gozda, o dovoljenju paše po gozdu, o odvažanju krme in gnoja, o potrebnih pripravah za varstvo in gojitev planšine zemlje in o boljšem gospodarjenju s planšami.

Statut o upravi, ki se naj rabi pri občinskih in skupnih planšah, mora obsežati „natančneje določbe o izbiri in pravicah uprave, o pravicah in dolžnostih udeležencev oziroma upravičencev, o eventuelni oddaji v najem, o nastavi prodajnih pravic.“ Nadalje mora biti za vse pravne naslednike obvezen in imeti določbo, da se smeta gospodarsveni načrt in upravni statut spremeni le z uradnim dovoljenjem. Vse druge podrobnosti o gospodarsvenih načrtih in statutih bodo prišle v odredbah.

Oba pomočka (gospodarski načrti in statuti) se morata po preteku vsakih 10 let revidirati. Če so pri enem ali drugem potrebne spremembe, se morajo odobriti od agrarnih oblastev, ki so bodo ustvarile po komasacijski postavi, ki jo bo sklenil deželni zbor (§ 7).

Po § 8 so posebni kontroli podvržene one planše, katerih lastniki so dobili za meliorizacijo podpora iz deželnih ali državnih sredstev. Meliorizacijske naprave mora vsakokratni lastnik ohraniti tako dolgo, „kakor se je to določilo pri podelitvi podpore z ozirom na velikost planše in važnost naprave“. Če se to ne godi, potem lahko poseže politična oblast vmes in ukrene na stroške lastnika vse, kar je potrebno, da se ohranijo meliorizacijske naprave. Samoumevno je, da ne velja ta določba le za zasebne, ampak tudi za skupne planše. Ta določba se v utemeljevanju podpira kakor sledi: „Po izkušnjah, ki

so se naredile po posameznih deželah, v katerih obstajajo postave o agrarnih operacijah, je neobhodno potrebno, da se s pomočjo javnih sredstev izvedene meliorizacijske naprave ne le postavijo pod varstvo oblasti, ampak da dobi oblast tudi prisilna sredstva v reko, s katerimi lahko skrbi za ohranitev teh naprav.“ Okrajna oblast pa poseže vmes le na predlog ali nasvet strokovnih organov.

V § 9 se govori o planšarski knjigi, ki jo mora voditi vsaka politična oblast. Pri vpisu v planšarsko knjigo odloča označba dotične parcele v katastru zemljiškega davka in splošen značaj, ki kaže v dotičnem posestvu planšo.

Posebno važno je, da se bo za vsak političen okraj sestavil planšarski odbor, ki mora pri izvajanju postave stati politični oblasti ob strani kot strokoven organ. Sestavi se iz strokovno izobraženih oseb dotičnega okraja. Kot strokoven svetovavec namestnije (političnega deželnega urada) fungira že omenjeni alpski svet. Obe korporaciji ne oddajata samo svojih mnenj, ampak smeta tudi staviti posebne predloge za varstvo planš. Važno nalogo izpolnjuje alpski svet s tem, da mora preiskati vse prošnje za podpore in staviti predloge o porabi in podelitvi podpor, ki jih dajeta država in dežela za povzdigo planšarstva.

Nadzorstvo o uvedenih gospodarskih načrtih in statutih, nad ohranitvijo subvencioniranih meliorizacijskih naprav izvršuje politična oblast. Ta se za to poslužuje alpskega nadzornika in okrajnega logarskega tehnika.

§§ 12 do 16 obsegajo posebne določbe o delnih pravicah na skupnih planšah, ki pa ne pridajo v poštev, ker se je sprejela postava o delitvi skupnih posestev in regulaciji z njimi zvezanih upravnih in rabnih pravic.

§§ 18 do 20 so popolnoma formalni in govore o kaznih, če se postava za varstvo planš ne izpolnjuje in dajejo za pravno postopanje nekatera navodila.

Ostane nam samo še, da izrečemo upanje, da se bo namen, ki so ga izrekli naši poslanci v tej postavi, res v praksi tudi dosegel, namreč da se bodo ohranile naše krasne planše za potrebe našega kmetijstva in naše živinoreje.

En koledar zastojni dobi vsakdo, kdor jih vzame deset. Naši prijatelji se naj torej zbirajo in naj skupno koledarje naročijo. Cena 1 koledarja 60 vin., s poštnino 70 vin. R. a. z. širjajte naš edini kmetjsko-napredni koledar!

Rešitev domačih živali v slučaju požara.

Znano je, da vsak drugače miren in treznomisleč človek zgubi glavo, kakor pravimo navadno, kadar začne vpiti: „ogelj — gori!“ Še hujše se pa razburi, ko ugleda goste dvigajoče se oblake dima in švigajoči plamen, ki žuga uničiti posestniku movino in živino in si v istem hipu ne ve in ne zna pomagati. Dasi ravno obstoje dandanes tu pa tam prostovoljna gasilna društva, kojih naloga je gasiti požar, vendar se ni mogoče zanesti, da bi dospelo za to izurnjeno moštvo takoj ob izbruhu požara na lice mesta, zato smo primorani pogostoma pričeti gasiti z domačimi ljudmi in sosedmi. Največ se doseže, ako se prične takoj in pravilno gasiti, kakor hitro se je ogelj zapazilo. Stvar došlih ognjegasev je potem dovršiti nadaljna rešilna dela.

Vsakega dolžnost pa je, da priskoči na pomoč pri gašenju, in zastavi vse svoje moči v to, da pomaga rešiti svojemu bližnjemu njegovo imetje, posebno pa živino. Kdor pa hoče pomagati pri reševanju živali, mora vsaj deloma poznati njihove navade. Kar se tega tiče, priporoča Alojz Riedel v kmetijskem nemškem ogledu naslednje:

Gotovo je že marsikdo zapazil, da silijo živali, ki smo jih izgnali o požaru iz hleva, nazaj vanj. To storijo pa iz naravnega vzroka, kajti one niso vajene razsvetljavi plamena, prestrašijo se vsled tega in iščejo že iz naravnega nagona pribežališča in zavetja tam, kjer so bile poprej. Istotako se je gotovo tudi že zapazilo, da se živina, ki ni dovolj trdno privezana na

vrvi in verige, odtrga ali tudi če ni privezana ob požaru ali če je drugače v nevarnosti, stisne na kup, stakne glave skupaj in se tako trdno tišči, da je ni mogoče spraviti narazen. Tako navado imajo posebno ovce in konji. Ker ni živina vajena izredni svetlobi, postane nemirna in plašna, in stiska se na kup, da se ubrani nevarnosti. Iz enakih vzrokov si je mogoče razjasniti, zakaj poiščejo živali o požaru najbolj oddaljen in temen kot v hlevu in zakaj jih ni mogoče spraviti z onega mesta. Ob požaru naj se ravna z živino tako-le: 1. Nikdar naj se ne odveže živina istočasno. 2. Naj se ji zaveže oči in pelje vsako posebej iz hleva, posebno pa je zavezati oči konjem. 3. Le v najskrajnem slučaju naj se odveže vsa živina istočasno, naj se pa takoj ena zgrabi in siloma vleče iz hleva, druge pa naj se poganja za njo s palico in sunki.

Nekateri priporočajo celo, naj se konje ovedla ali pa naj se jim obleče konjska oprava, ker gredo potem rajše iz hleva. Bolje je seveda, če se jim dene čez glavo mokra vreča, da ne vidijo svetlobe in plamena.

Najlaže se spravi živino iz hleva ob požaru, ako ima isti več vrat, ki si stojijo nasproti. V takem slučaju se jo izžene najlaže iz hleva, ako se odpre vrata, ki so na nasprotni strani od požara. Ako je hlev zidan na stebrih in so stene med istimi tenke, naj se prodre na nasprotni strani požara takoj velika luknja in izžene skozi isto živina iz hleva.

Perutnina naj se polovi in dene v vreče ali pa naj se jo nese naravnost v kak varen prostor.

Najtežje je rešiti prešiče, ker se jih mora povezati z vrvi in vleči iz hleva.

Najlaže se pozabi na panje s čebelami. Če se jih ne odstrani za časa, zaduše čebele vsled dima in vročine. Preden se jih dvigne z mesta, naj se žrela zamaši in nese polagoma ter postavi na kak drug prostor, kamor ne prihaja dim in ne sga vročina. Ko se jih je postavilo na mesto, naj se žrela takoj odmaši, ker drugače se čebele zaduše.

Pri vsakem rešilnem delu naj se skuša preprečiti vsak prevelik ropot, vsako klicanje in kričanje. Ravna naj se mirno in hladnokrvno, pazi pa vedno na se, da se ne pripeti kaka nesreča. Rešilnih del naj se ne poloti nikdo sam, ampak naj poišče takoj še druge dve ali tri krepke osebe. Ko se ima spraviti živina iz hleva, naj se pokliče če le mogoče hlapca, ki živino oskrbuje, kajti živina pozna njegov glas najbolje in ga tudi rajše uboga.

Veliko oviro delajo pri reševanju živine vrata, kojih krila se odpirajo navznotraj, kajti če sluti živina pretečo nevarnost plane istočasno iz naravnega nagona k vratom. Ker se zaleti marsikatera za vratna krila, se vrata zapahnejo in izhod se zapre. Od zunaj je potem težje pomagati in ker ni mogoče spraviti živine za časa iz hleva, mora ista poginiti v njem vsled dima in vročine ali še celo zgoreti.

Gospodarske.

Čiščenje vina z beljakom. — Kakor je že znano, je jajči beljak tvar, ki se enako kakor riblji klij in želatina spoji v vinu s taninom v neraztopno oborino, katera je s početka kot nekaka rahla pena. Radi te lastnosti je jajči beljak izvrstno sredstvo za čiščenje vin, ima pa obenem še marsikatero druge prednosti pred ribjim klijem in želatino. Jajči beljak je namreč cenejši od poslednjih, in kar je glavno pri njem, je namreč to, da se zamore čistiti z njim najboljša in najfinjša vina brez strahu, da bi zgubila ista količjak od svojega boketa ali dišice. O vporabi beljaka v ta namen piše znani strokovnjak Anton dal Piaz v »Allgemeine Wein-Zeitung« naslednje: Navadno se jajca razbije, loči rumenjak od beljaka in rabi potem slednjega naravnost za čiščenje vin. Veliko boljše pa je, če se ga poprej pripravi na pravilen način. Najbolje je, ako se ga stepe v sneg in pusti potem nekoliko časa, da se pena razteče. Ko se pa jajči beljak tože za čiščenje vina, se ne sme rabiti za to železne posode, ker bi dospelo lahko v beljak toliko železa, da bi z njim čiščeno vino počnelo ali zatemnelo. Najbolje je, če se pretepe beljak z brezovo šibico ali metlico. Potem, ko se je beljak stepto v sneg in se le pozneje raztekel, se ga kar stanjša z vinom in porabi za čiščenje vina. Za čiščenje zdravega belega vina naj se vzame za vsak hektoliter 1 do 3, za črno 1 do 4 srednje velika kokošja jajca. Opozoriti pa moramo, da se vinu dostavljen beljak iz vina ne izloči, kakor se ne izloči tudi riblji klij ali želatina, ako nima vino v sebi dovolj tanina ali čreslovine. Da pa nima vino dovolj tanina, spoznamo najlaže, ako par dni pozneje vino, kateremu smo dodali beljaka, pogledamo. Če vino po